וילך ב

א. בהכתוב [1] (ויצו משה את הלוים גו') "לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון גו' והי' שם בך לעד" מעתיק רש"י (בד"ה הראשון) מהכתוב "לקוח" ומפרש: "כמו זכור שמור הלוך".

והנה יש מפרשים [2] דכוונת רש"י היא לבאר ש"לקוח" אינו לשון ציווי אלא לשון הווה, וכמו שהוא פירושו ד"זכור" ו"שמור" וכו' [3] שענין הזכירה והשמירה צ"ל תמיד, אף כאן לקוח הוא לשון הווה "עליכם לקחת את ספר התורה הזה לשים אותו מצד הארון להיות לך לעד כל הימים" [4].

המובן מדבריהם שרש"י בא לפרש הטעם מה ש"לקוח" לא נאמר בלשון ציווי אלא בל' הווה — בכדי להורות שצ"ל ענין תמידי.

אבל קשה לפרש כן בפירש"י כי:

א) לפי"ז (העיקר חסר בפירש"י, כי) הו"ל לרש"י לפרש, דבזה שנאמר "לקוח", בל' הווה, כוונתו להדגיש שהספר התורה הזה תהי' שם לעד כל הימים, וע"ד שמפרש גבי "זכור" [5].

ב) לכה"פ הו"ל להוסיף התיבות: "ל' הווה" [6] (תמיד — דמה שנאמר כאן ל' "לקוח" הוא מפני התמידיות שצ"ל בזה).

ג) לפ"ז אי"מ סדר הראיות שב־פירש"י "זכור שמור (ואח"כ) הלוך", דהו"ל להביא תחילה "הלוך" הנאמר בפ' נח [7] לפני התיבות ד"זכור שמור", הנאמרות אח"ז [8].

ד) בכלל לא תתכן "ל' הווה" בענין הלקיחה (שהרי לקיחת הס"ת לא היתה אלא פעם אחת), כ"א בענין ובתיבת "ושמתם" — "שם", היינו שיושם מצד הארון במטרה שיהי' שם לעד כל הימים.

ב. מכהנ"ל מובן שכוונת רש"י כאן היא (לא לבאר הטעם שנאמר לקוח בל' הווה, כ"א) להוכיח שאף ש"לקוח" אינו לשון של פעולה וציווי, אלא ל' המורה על עצם ענין הלקיחה (כפי שנקרא בספרי הדקדוק) "מקור", מ"מ כוונתו כאן הוא — ציווי, שיקחו "את ספר התורה הזה", וע"ז מביא הראיות מ"זכור שמור הלוך" שגם הן (לשונות של) "מקור", ומ"מ משתמשין בהן במובן של — ציווי.

---

1) פרשתנו לא כה־כו.
2) רא"ם (ש"ח) באר מים חיים על פרש"י.
3) ראה פרש"י בא יג, ג. יתרו כ, ח. תבוא כז, א.
4) רא"ם (ש"ח) שם.
5) ואין לומר שלאחר שכבר פירשו בזכור ושמור (ראה בהערה 3) אי"צ לפרשו כאן, כי: א) גם בפ' פנחס (כה, יז) פי' "כמו זכור ושמור" ומ"מ מוסיף "לשון הוה עליכם לאייב אותם". ב) כאן שאני כדלקמן בקושיא הד'.
6) כבפ' תבוא שם.
7) ח, ג־ה.
8) בא שם. יתרו שם (תצא כה, ט. כה, יז) — זכור. ואתחנן ה, יב *. ראה טז, א. תבוא שם — שמור.

*) גם בואתחנן ו, יז. ובעקב (יא, כב) נאמר שמור, אבל שם נאמר "שמר תשמרון".

ועפ"ז מובן מה שהביא רש"י הראי' מתיבת "הלוך" לאחר "זכור שמור", כי כוונתו של רש"י כאן היא להביא ראי' מ"הלוך" שנאמר לאחרי "שמור" שהוא נאמר בתור ציווי [9] (וכמו "הלוך ודברת" [10], "הלוך וקראת" [11], ועוד [12]); ל' הלוך [13] זה הרי הוא בסדר פסוקי תנ"ך לאחרי "זכור" ו"שמור"; "זכור" בספר שמות, "שמור" בספר דברים, ו"הלוך" (בל' של ציווי) בנביאים.

ג. אבל עדיין צלה"ב:

א) למה צריך רש"י להביא ג' ראיות "זכור שמור הלוך", שגם ציווי אפשר שיבוא בל' של מקור, ואינו מסתפק באחת או שתים מהראיות?

ב) מכיון ש"זכור ושמור" כבר נאמרו בתורה לפנ"ז כמ"פ, בענין של ציווי, הו"ל לרש"י להקדים ולפרש שם כי אף שהם לשון של מקור הכוונה בהם היא ציווי [14]; ואם בפסוקים אלו הרי"ז

---

9) משא"כ לפי' המפרשים דלעיל מתאים גם "הלוך" דפ' נח, כנ"ל, כי גם שם הוא בל' מקור (תמידית).

10) ש"ב כד, יב.

11) ירמי' ב, ב.

12) ישעי' לח, ה. ועוד בכ"מ בירמי': ג, יב. יג, א. יז, יט. יט, א. כח, יב. לה, ב. לה, ב. יג. לט, טז. — כנסמן בקורקונדנציא.

הטעם שהובא בההתועדות ובפנים השיחה בפירוש ב' פסוקים הנ"ל (והשאר בתיבות "ועוד"): הפסוק שבש"ב — כי בו נאמר "הלוך" בפעם הראשונה בענין ציווי. הפסוק שבירמי' — להזכיר זכותן של ישראל (ש־ הזמן (דעשי"ת) גרמא).

13) ועפ"ז יומתק מה שרש"י כאן מביא גם הראי' מתיבת "הלוך", דלכאו' מכיון שמביא כאן "זכור", וב"זכור" הרי כבר הביא רש"י תיבת "הלוך" אין הכרח להביאו גם כאן,

אלא שכוונתו כאן להביא ראי' מתיבת "הלוך" הנאמר בציווי, משא"כ בפ' יתרו שם ראה בהערה הבאה.

14) ומה שפרש"י כפ' בא (שם) "למד שמזכירין יצי"מ בכל יום". ובפ' יתרו "ל' פעול הוא כו'". הרי כתבו מפרשי רש"י שם (גו"א. באר יצחק. ועוד. וראה רא"ם שם) שכוונתו בזה לומר הטעם מה שנאמר הציווי בל' של מקור. ואין לומר שכוונתו של רש"י היא לפרש גם זה שאף שנא' בל' מקור כוונתן ציווי, שהרי א) לא כ' רש"י למד שמזכירין יצי"מ ובכל יום; ב) מביא (ביתרו) הפסוקים "אכול ושתו" (ישעי' כב, יג) "הלוך ובכה" (ש"ב ג, טז) שאינם ענין של ציווי *.

אלא — זה שכוונת הכתוב הוא ציווי הוא דבר הפשוט, אלא שרש"י בא לפרש שם הטעם שנאמר בל' מקור (וכמ"ש שם: (בפ' בא) "למד שמזכירין יצי"מ בכל יום" (ובפ' יתרו) "וכן פתרונו תנו לב לזכור תמיד כו'") — והייגו שלכן נכתב הציווי בל' של מקור בכדי להורות שצריכה להיות בתמידות **, כי ה"מקור" אין לו זמן מיוחד (ראה במפרשים הנ"ל עוד).

משא"כ בפרשתנו בא רש"י לפרש ש־ "לקוח" הוא ציווי כבפנים.

ולהעיר מפ' וארא (ח, יא) בפירש"י שם "והכבד את לבו — ל' פעול הוא כמו הלוך

---

*) ומה שלא הביא שם "הלוך" דפ' נח דהרי הוכחת רש"י שם הוא על "לשון פעול הוא", ולכן הוזקק להביא הוכחה מ־ "הלוך ובכה" שהיא הליכה ממש (כפשוטה) ונמשכת, משא"כ הלוך דפ' נח.

**) לכאורה אפשר להקשות: מכיון שבפרשת וילך נאמר הציווי על לקיחה בלשון של מקור — "לקוח", אף שא"צ להיות בתמידות, מנ"ל לרש"י לפרש שהכוונה ב־ "זכור" הוא לזכירה תמידית? ויש לומר: א) מכיון ש"מקור" ו"ציווי" שני הפכים הם (כדלהלן סעיף ד'), בכל מקום שאפשר למצוא טעם על מה שהציווי נכתב בלשון של מקור, מסתבר לפרש הכתוב עפ"י טעם זה (אף שבפ' וילך אין טעם לזה ע"ד הפשט). ב) מקורו של רש"י לפרש "תנו לב לזכור

דבר פשוט שכוונתן ציווי (אף שנאמרו בל' של מקור) ועד שאין רש"י צריך לפרשו, למה הוצרך רש"י לפרשו בכתוב דילן?

ד. והביאור בזה:

משמעותה של לשון מקור שוללת את ענין הפעולה, וכמו לשון "לקוח", שמובנה הוא "לקיחה" כמו שהיא מופשטת מפעולת הלקיחה. וה"ריחוק" שבין ל' מקור לל' פעולה הוא יותר מה"ריחוק" שבין עבר הוה ועתיד בל' פעולה, כי כל ג' הלשונות מתייחסות לגוף הפעולה ופעולה בפועל (וההפרש ביניהן הוא רק בזמן הפעולה — אם שכבר היתה הפעולה, או שנפעל בהוה, או שהפעולה עתידה להיות) — משא"כ "מקור" שהוא מתאר את הנושא של הדבר מושלל מפעולה בפועל.

ולכן בפשש"מ במקום שנאמר בכתוב ל' מקור, הרי כל כמה שאפשר טרחינן לפרשה כמשמעותה ולא בל' ציווי. כי הרי תוכנו של ציווי הוא, שהדבר מחוייב ומוכרח הוא לבוא לידי פועל.

והנה בהתיבות ד"זכור" ו"שמור"

ונסוע וכן והכות את מואב כו'". ובפשטות פירושו הוא שבא לומר ש"והכבד" ל' מקור הוא. אלא א) ש"הכבד" הוא בל' הפעיל (כמו שפירשו המפרשים), משא"כ זכור שמור כו' (וכן הראיות שמביא בוארא) לשונות של פעול הן. ב) מביא ראיות אחרות מפי יתרו.

תמיד", אינו מהלשון זכור (בזיין קמוצה) כ"א מצד טעמים אחרים, שלכן כותב רש"י ענין זה לאחרי שמפרש "זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו כו'". וכן בפ' בא מביא רש"י מהכתוב "זכור את היום הזה", כי ההוכחה לפירושו הוא גם מהתיבות "את היום הזה" (ראה ש"ח שם).

(שבפרשות הקודמות), עם היותן לשון מקור, אולם מכיון שאי אפשר לפרשן שאינן ל' ציווי (כמובן ומפורש בהמשך הכתובים) — על כן אין צורך שרש"י ישמיענו זה שם בפירושו מאחר שהוא מובן מאליו.

משא"כ בכתוב שלפנינו הי' מקום לפרש שתיבת "לקוח" ה"ה כמשמעותה ואינה ענין של ציווי. והכתוב "לקוח את ספר גו' ושמתם אותו גו'" הי' אפשר לפרש: כאשר תהי' לקיחת הספר, אז (הציווי) "ושמתם וגו'".

[ויש מקום לפי' זה (ש"לקוח" אינו ציווי) גם מעוד טעם: לעיל בפרשת תבוא[15] כ' רש"י שבב"י טענו לפני משה מדוע השליט את בני לוי על התורה, ע"י שנתן להם את הס"ת — ולשלול טענה זו (עכ"פ להחליש את הטענה) ה"ז ע"י הפי' ד"ויצו משה" — לא קאי על "לקוח" (כ"א על "ושמתם"), כי לא רצה להשליט את בני לוי כו', כ"א באם ובאשר יהי' "לקוח" (היינו כאשר ולאחרי שיסבירו לבנ"י שאין מקום לחשש ובמילא לא תהי' טענה וערעור) אזי הציווי[16] "ושמתם אותו מצד ארון ברית ה'" וגו'[17].

---

15) כט, ג.

16) להעיר מתבוא שם (כט, א): "ויקרא גו' ויאמר גו'" ומטרתם היא "ושמרתם גו'" (כט, ח) — וכל האריכות שביניהם היא הקדמה והסברה להמטרה.

17) ואף שכבר נאמר לפני זה (פרשתנו לא, ט) "ויתנה אל הכהנים בני לוי", [ואין לומר דכיון שמסיים שם "ואל כל זקני ישראל" הרי שאז ניתנה גם לישראל — שהרי רש"י מביא כתוב זה ומפרשו (תבוא כח, ג) דרק לבני לוי ניתנה] — כי פרש"י ד"ויתנה" שבכתוב זה הי' כשנגמרה כולה, היינו שהי' זה לאחרי אמירת לקוח גו'.

ואין מקום לשאלה ואי' מקום הס"ת באם לא יתקיים ה"לקוח" — כי הרי כבר פרש"י הטענה ושבכ"ז נתן משה הס"ת לבני לוי ועכצ"ל לפרש"י זה שהסבירם משה שאין מקום לחשש וא"כ בטוח הי' שסו"ס יהי' "לקוח", ולאידך גיסא, גם אם נפרש "לקוח" ציווי, מקום לשאלה (אלא שהשאלה תהי': למה בא הציווי בל' מקור). ועוד ועיקר: הנ"ל מעיקרא לא קשה: באם לא יקחו הס"ת — פשוט ש־ישאר במקום שהי' ע"ע (שלא נתפרש בכתוב) קרוב לארבעים שנה, שהרי תיכף ליצי"מ נאמר "כתוב זאת זכרון בספר" [18]; "ויכתוב משה את כל דברי ה' " [19].

ולכן מובן מה שהוצרך רש"י לפרש שתיבת "לקוח" כוונתה ציווי ולהביא ראיות לפירושו שמצינו ציווי בא — בל' מקור.

ה. והוצרך רש"י להביא ראיות מג' לשונות ולא די באחת מהן [20]:

18) בשלח יז, יד.

19) משפטים כד, ד.

20) לכאורה הי' אפשר לפרש דהטעם מה שרש"י אינו מסתפק בההוכחה מ"זכור", כי יש לומר, שדוקא כשהציווי הוא על פעולה תמידית, נכתב הציווי בלשון של מקור (ראה לעיל הערה 14). וכן בנוגע ל"שמור", הציווי הוא שישמרו תמיד (ראה פרש"י ד"ה צרור פינחס שם. ד"ה שמור תבוא שם). משא"כ בנדו"ד, שהלקיחה היא רק פעם אחת (אף שמטרתה הוא שתהי' לעד כל הימים), אין שייך שיבוא הציווי בל' של מקור. ולכן הוזקק רש"י גם להוכחה מ"הלוך" (ועפי"ז אפשר גם לבאר הטעם, מה שבס' פינחס שם אינו מביא רש"י "הלוך", ומסתפק רק ב"זכור שמור"). אבל — אינו. כי כאם, מצד כללי לשון הקודש, לא יבוא ציווי בלשון של מקור (כי "מקור" שולל את הפעולה, כנ"ל), גם במקום שהפעולה היא תמידית, לא יבוא הציווי בלשון של מקור (כי פשיטא שלא יהי' נכתב ציווי על פעולה בלשון של מקור שהוא שולל פעולה — בכדי להורות שה־ציווי על הפעולה הוא תמידי). ולכן מוכרח לומר הטעם על מה שההוכחה מ"זכור" עצמה אינה מספקת, לפי שהזכירה אינה פעולה ממש, כנ"ל.

21) אבל נמצא — בפשש"מ — גם בנוגע למעשה חיובי וכפרש"י: ושמרתם . . תפח תלטוש בצונן (בא יב, יז). ומקרא מלא דיבר הכתוב בפרשתנו (לא, ב): ושמרו לעשות גו'. ובכ"מ.

22) להעיר (ע"ד ההלכה) ממחלוקת (ב"מ צג, א) אי משמר כעושה מעשה דמי אי לאו.

23) ראה יב, א.

זכירה, אף כשהמכוון בה היא פעולת הזכירה (היינו כאילו נכתב: תזכור) — בכ"ז אינה ענין של פעולה במעשה. ולכן מהציווי בל' מקור (ש"רחוק" הוא מפעולה בפועל) גבי זכירה אין ראי' מספקת שגם בנוגע לציווי על פעולה שבמעשה (כמו בנדו"ד — לקיחה) י"ל הציווי בל' מקור.

ולכן מביא ראי' נוספת מל' "שמור" — שתוכנו שמירת (שלילת [21]) מעשה בפועל, ובכ"ז נאמר בו הציווי בל' מקור "שמור", ולכן ממנו הוכחה גם לל' "לקוח" שהיא פעולה של ממש.

אמנם עדיין יש מקום לדייק שגם מ"שמור" אין ראי' גמורה — היות ולשון שמירה בכתוב היא עפ"י רוב באופן של שלילת הפעולה [22] (וכמו הציווי הלזה ד"שמור את יום השבת", שכוונתו לשמור את השבת מלעשות בה מלאכה המחללת אותה), וכפי' רש"י [23] דכל השמר לשון לא תעשה

הוא (אלא שהכתוב שם בא „ליתן לא תעשה על עשה" — נתינת דבר אחד על דבר שני (שהוא הפכו)).

ומכיון שפעולת השמירה היא שלילת הפעולות ההפכיות, ע"כ יתכן הציווי עלי' בל' מקור שג"כ שולל את ענין הפעולה כנ"ל. ואין הוכחה לנדון של פעולה ועשי' ממש.

ומשו"ה מביא רש"י ראי' שלישית מל' „הלוך" שהוא ציווי על פעולה ומעשה בפועל — הליכה ברגל. ומכיון שנאמרה בלשון מקור הרי הוכחה גמורה שיתכן ציווי בל' מקור על מעשה.

אולם, מאידך, גם מ„הלוך" לחוד אין ראי' מספיקה, מפני שתיבת „הלוך" (בפסוקים הנזכרים לעיל) נאמרה בתור „הכנה" להציווי „ודברת" או „וקראת" — ולכן יש לומר שכוונתה (לא ל־הליכה כפשוטה, כ"א) „הליכה" נפשית, היינו שהאדם „הולך" ומכין עצמו לעשות פעולה (לדבר, לקרוא וכו').

[ובנוגע ל„הלוך וקראת באזני ירו־שלים" הרי אדרבא, מסתבר יותר לפרש שהו"ע „הליכה" בנפש — ואי"ז דומה ל„הלוך ודברת אל דוד" שנצטווה גד הנביא, דשם נוח יותר לפרש הליכה כפשוטה, מאחר שהנביא לא הי' נמצא אז (בעת הנבואה) במקום דוד המלך; משא"כ הציווי „הלוך וקראת באזני ירושלים" הנאמר לירמי' הנביא שאין סברא לפרש בפשטות שנצטווה ללכת לירושלים — מכיון שרוב נבואתו נאמרה לו בעת שהי' נמצא בירושלים, וע"כ יותר נכון לפרש הליכה בנפש ובמחשבה][24],

ולכן לא הסתפק רש"י בהראי' מ־„הלוך" לבד[25], וצריך להביא גם הו־

24) ואין לומר דמכיון שמצינו שבא' או ב' מקומות נאמר „הלוך" במקום ציווי והכוונה בהלוך שם היא הליכה ברגל כ־פשוטה, הרי זה דיו להוכיח שגם ציווי על פעולה ממשית וחיובית יתכן שייאמר בל' מקור (אף שבכמה מקומות יש לפרשו הכנה נפשית) וממילא מוכרח הוא כן בנדו"ד —

כי מכיון שתיבת „הלוך" נאמר בכל פעם (ראה במקומות שנסמנו לעיל הערה 12), בתור הכנה לציווי, ומצינו אף גם פ"א (כבירמי' דפנים) שמסתבר לפרשו שכוונתה רק להליכה והכנה נפשית, הרי הי' אפשר לדחוק שהטעם שבשאר המקומות נאמרה בל' מקור הוא (לא לפי שגם על הליכה ברגל כפשוטה מתאים ל' מקור, כ"א) מצד ה־הליכה והכנה נפשית שישנה בהליכה ברגל זו. וראה מצו"צ ירמי' ג, יב.

25) ומה שסו"ס הביא רש"י הראי' מ־„הלוך" ואדרבא זהו עיקר הראי' על „לקוח" בפרשתנו כנ"ל בפנים, אף שאפ"ל שהכוונה ב„הלוך" הוא הליכה בנפש, הוא כי:

א) אי"ז מוכרח בכל מקום שנאמר הלוך (לבד מבירמי' ב, כ. וגם שם יש לפרש שהכוונה ב„הלוך וקראת באזני ירושלים" היא שילך (ברגליו) ויקרא באזני — ל' רבים — בכל רחובות ירושלים). ואדרבה, פירוש ה־פשוט ב„הלוך" הוא הליכה ברגל, כפשוטו. וראה רש"י ירמי' ג, יב.

ב) עיקר השם הליכה הוא על הליכה ברגל, והתואר הליכה להכנה הנפשית הוא לפי שהיא בדוגמת ההליכה בפשטות (מה שהאדם, כשמכין עצמו לאיזה דבר, הוא „הולך" ממצבו הקדום למצב חדש). ולכן, באם על ההליכה ברגל, שהיא פעולה ממש, לא הי' נופל לשון של מקור בציווי, מסתבר שלא הי' נופל לשון זה גם בהליכה הרוח־נית*, מכיון שכל התואר הליכה בה הוא

*) ומה שמבואר בהערה הקודמת הוא

כחה מ"זכור" ו"שמור" שלא נאמרו בתור הכנה לציווי אחר כ"א ציווי הפעולה בהן עצמן.

ו. והנה הטעם שרש"י אינו מסתפק בב' הוכחות מהג' (כ"א מביא כל הג') הוא לפי שבב' הוכחות מהנ"ל ישנו צד השווה שבו אינם דומים ל"לקוח":

"זכור" ו"שמור" — שביהם אינם פעולות ממש, זכור היא פעולה רוחנית, "שמור" שייכת לשלילת העשי' של פעולה כנ"ל, משא"כ "הלוך" הרי ה־הליכה כפשוטה[25] היא פעולה ממש.

"זכור" ו"הלוך" (שיל"פ הליכה ב־נפש) — הם פעולות רוחניות, משא"כ "שמור" — אינה פעולה רוחנית אלא (מתייחסת ל)פעולה ממש (אלא שהיא בנוגע לשלילה).

רק לפי שהיא דוגמת ההליכה בפשטות.

ג) גם הליכה הרוחנית היא פעולה (אלא שהיא פעולה רוחנית), מה שהאדם מכין עצמו לעשות איזה דבר. משא"כ הזכירה, אינה פעולה כלל (דהפעולה שבזכירה (וכמו לחזור על לימודו כמה פעמים, וכדומה), הוא בכדי שעל ידה יבוא ל(ענין שני —) זכירה, אבל הזכירה עצמה, אינה פעולה).

ומ"מ יש עדיפות בההוכחה מ"זכור" על ההוכחה מ"הלוך", כי ההילוך בנפש כל ענינו הוא רק הכנה לעשיית פעולה, ולכן אין הוכחה ממנו ל"לקוח" (אף שגם "לקוח" הוא הכנה ל"ושמתם", כי הקיחה, רק מסרתה היא הכנה ל"ושמתם" (אבל היא פעולה בפ"ע). משא"כ ההליכה בנפש, הרי כל ענינה הוא רק הכנה לפעולה), ובזה עדיפות ב־"זכור", כמובן.

26) ראה בהערה שלפנ"ז.

בנוגע מה שמצינו תיבת "הלך" בקרא. משא"כ המבואר בפנים הערה זו הוא בעצם השם ומושג הליכה, וק"ל.

"שמור" ו"הלוך" — שניהם ענינם הכנה: הליכה בנפש היא הכנה לעשות פעולה[27], וכן השמירה — ענינה לש־מור שלא יבוא דבר אחר שהוא מנגדו. ובזה עדיפות בההוכחה מ"זכור" ש־אינה הכנה.

ז. מ"יינה של תורה" בפרש"י זה, וגם — הלימוד להזמן דעשי"ת[28] (שבכו"כ שנים קוראין פ' וילך בשבת תשובה):

דובר כמ"פ[29] שכאשר ציווי על פעולה נאמר בל' מקור, הרי"ז מורה שהפעולה צריכה להיעשות לא רק בכח העשי' של האדם כ"א גם בכח ה־"מקור" שבנפש, היינו מצד רצון ומקור הכחות שבנפש שלמע' מכחות האדם.

והנה בעשי"ת מאיר בחי' ה"מקור" שבכל אדם, יחידה שבנפש[30]. וע"ז מרמז רש"י שגילוי בחי' יחידה שב־נפש שבעשי"ת אף שהיא בחי' (ול') "מקור" שלמע' מכחות האדם מ"מ הוא

---

27) ראה בסיום הערה 25. וי"ל שגם אם נפרש שהליכה במקומות הנ"ל היא הליכה ברגל כפשוטה הרי מ"מ ענינה הוא הכנה סמוכה ממש לפעולה שהיא סוף הציוי והמטרה, וא"כ אין מזה ראי' כ"כ לנדו"ד ד"לקוח" שאי"ז הכנה לסיום המטרה וה־ציוי, כ"א שצריך עוד פעולה "ושמתם" בשביל המטרה שיהי' שם "לעד כל הימים", וא"כ אין לחשבו שכל ענינו הוא רק טפל והכנה. ועצ"ע.

28) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב.

29) ראה לקו"ש ח"ט ע' 140.

30) כידוע פירוש אדה"ז במרו"ל (ר"ה יח, א. זש"נ) "כאן ליחיד כו'" — לקו"ת תבוא מג, סע"ד. וראה לקמן ע' 145 הערה 16.

ציווי על פעולה, היינו שצריך לפעול ולבא לידי גילוי גם בכוחות הפרטיים של האדם [31].

ופרטי הדברים מרומז בהג' ענינים שרש"י מביא "זכור שמור הלוך": זכרון הוא במוח הזכרון, חכמה [32] וב־כללות — חב"ד שבנפש האדם; שמור הוא שמירה בלב [33], בינה לבא, בכללות — מדות שמקומם בלב [34]; "הלוך" (ברגל) הוא כח העשי' — התחתון שבכוחות הנפש ובדרגא הכי תחתונה שבו (דלא כעשי' שע"י היד).

ומרמז בזה שהגילוי דבחי' "מקור", בחי' יחידה שבנפש, ענינו לפעול בכל הכוחות הפרטים של האדם — החל מכוחות הנעלים דבחי' חב"ד, וגם ב־מדות דנפש, ועד לכח העשי' שהוא לבוש הכי תחתון בהאדם; בעשי"ת צריך שיורגש בכל הפעולות שלו בחי' ה"מקור" — יחידה שבנפש [35].

ח. עוד רמז בזה, שעפ"ז גם מובנת השייכות של תוכן הציווי ד"לקוח את ספר התורה הזה" לשבת תשובה:

גילוי בחי' "מקור" — יחידה שבנפש שבעשי"ת, הוא בעבודת התשובה [36]. ותשובה דמצד בחי' יחידה שבנפש הוא בחי' תשובה עילאה [37] (והרי ידוע דשבת הוא אותיות תשב, תשובה עי־לאה [38], ובמיוחד בשבת תשובה [39] שהיא שלימות העבודה דתשובה עילאה [40]).

והנה ענינה של תשובה עילאה היא (לא תשובה על חטאים ועוונות, אלא —) דבקות ויחוד הנשמה במקו־רה [41] שזהו ע"י "יתעסק באורייתא", כדאי' בזהר [42].

ולכן הרמז על גילוי בחי' יחידה שבפרשתנו הוא בתיבת "לקוח (בלשון מקור) את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ד'" שהוא תכ־לית ושלימות המעלה דתורה (התורה כמו שהיא בארון), שבעבודת האדם הוא תכלית השלימות והמעלה דתשובה עילאה (שע"י לימוד התורה).

וזה נמשך גם ב"זכור שמור הלוך" היינו בכל כחות ולבושי הנפש, כי תשובה עילאה זו דיתעסק באורייתא צ"ל "בבחי' אתדבקות רוחא ברוחא . . בכל חלקי הנפש שכל ("זכור") מדות

---

31) ראה עד"ז בלקו"ש ח"ט ע' 202 ואילך, שזהו גם תוכן פירש"י שלאח"ז ד"ה "מצד ארון ברית ה'" ושייכותו לעשי"ת.

32) ראה לקו"ת ד"ה והודרת (ס"פ קדו־שים), הוספות לויקרא גב, ד. ובכ"מ.

33) ראה תו"כ בחוקותי קרוב לתחלתו. וראה רמב"ן תצא כד, ט.

34) ראה תניא פ"ט. ובכ"מ.

35) וראה לקמן בפנים ובהערה 43.

36) ראה בהנסמן לעיל הערה 30.

37) לקו"ת ראה (כז, א), שה"ש (מט, סע"ב. נא, א). וראה גם שם נצבים (מו, סע"ד).

38) אגה"ת פ"ו. לקו"ת שבת שובה סו, ג. ועוד.

39) ובכלל "לכן נתקנו עשי"ת ויוהכ"פ גם לצדיקים כי זה כל האדם ועיקר התשובה הוא כמ"ש לך אמר לבי . . תשובה עילאה" (לקו"ת שם).

40) ראה גם לקו"ש ח"ד בהוספות ע' 1359 ואילך. לקמן ע' 145 ואילך.

41) אגה"ת פ"ח ואילך. לקו"ת שם. ור"פ האזינו.

42) רע"מ נשא קכג, סע"א. אגה"ת שם.

(„שמור") [43] ולבושיהן מחשבה דיבור ומעשה („הלוך") " [44].

ומזה ללבושיהן לכאו"א בפ"ע, וג"ז נרמז בג' הנ"ל (שהרי כו"כ פנים לתורה — וכפרש"י [45] (בל' הכתוב [46]) כפטיש יפוצץ סלע): זכור — בפיך, שמור — שמירת לב [47] (מחשבה), הלוך — מעשה.

43) וזהו ג"כ עשרת ימי תשובה (וגם מה שאומרים בה שיר המעלות ממעמקים), שהוא כנגד עשר כחות הנפש (שכל ומדות) שיומשך בהם בחי' מקור ופנימיות הנפש, ראה לקו"ת תצא לט, ב. נצבים מו, סע"ד. דרושי ר"ה נו, סע"ג.

44) אגה"ת פ"ט.

45) וארא ו, ט.

46) ירמי' כג, כט.

47) תו"כ בחוקותי הנ"ל (הערה 33).

ובעיקר [48] ע"י מעשה [49] — מצות מעשיות ממש [50] — נעשה האדם מהלך, וכמארז"ל [51] עלמא דאזלינן מיני' [52], ועי"ז נעשה והתהלכתי בתוככם גו' ואשבור מוטות עולכם ואולך אתכם קוממיות [53].

(משיחת ש"פ וילך, שבת תשובה, תשכ"ם)

48) ראה תניא רפל"ז: וכל מה שמדבר בכח גדול יותר כו'.

49) וכנ"ל בפנים (ס"ה) בהפשט דפרש"י דעיקר הראי' על „לקוח" כאן הוא מ„הלוך" שהוא מעשה דוקא כ„לקוח".

50) ראה תניא ספל"ת.

51) ע"זרובין נד, א.

52) אוה"ת בראשית (כד, ב).

53) בחוקותי כו, יב־יג.